

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 54/2022-33 z 8. februára 2022 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľov vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 80/2015 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Pôvodným sťažovateľom bola z pozície úspešných žalobcov v spore o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti uznesením okresného súdu č. k. 21 C 80/2015-358 z 19. septembra 2019 právoplatným 11. októbra 2019 priznaná spoločne a nerozdielne plná náhrada trov konania proti žalovaným (v 1. až 3. rade), a to tak, že každý zo žalovaných nahradí $\frac{1}{3}$ priznaných trov po právoplatnosti rozhodnutia.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], podala ústavnú sťažnosť z pozície právnej nástupníčky po svojom otcovi [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a zomrelom [REDAKOVANÉ], ktorý spolu s ostatnými pôvodnými žalobcami podal žalobný návrh, a na preukázanie uvedeného predložila uznesenie okresného súdu č. k. 14 D 432/2021-19 zo 17. júna 2021 (právoplatné 7. júla 2021), ktorým bolo konanie o dedičstve zastavené pre nemajetnosť poručiťľa. Taktiež sťažovatelia [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], podali ústavnú sťažnosť z pozície právnych nástupcov po svojom otcovi [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a zomrelom [REDAKOVANÉ], ktorý bol taktiež jedným z pôvodných žalobcov, a na preukázanie uvedeného predložili uznesenie okresného súdu č. k. 14 D 952/2019 z 31. januára 2020 (právoplatné 31. januára 2020), ktorým bola určená hodnota majetku poručiťľa a schválená dohoda dedičov o vyporiadaní dedičstva.

4. V prípade označených sťažovateľov (bod 3 odôvodnenia nálezu) došlo k ich hmotnoprávnemu nástupníctvu, a to na základe univerzálnej sukcesie (dedenie). Univerzálna sukcesia podľa platnej právnej úpravy [§ 63 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)] je predpokladom na rozhodnutie o pokračovaní v konaní s právnymi nástupcami po zomrelej sporovej strane, teda o procesnoprávnom nástupníctve sťažovateľov. Uvedená skutočnosť má podľa názoru ústavného súdu zásadný význam pre vymedzenie obdobia, ktoré podlieha posúdeniu namietanej protiústavnosti konania okresného súdu. V uvedenom prípade v dôsledku zmeny sporovej strany nedochádza k vzniku nového procesnoprávneho vzťahu ako pri singulárnej sukcesii (§ 80 CSP), ale dochádza k procesnoprávnemu nástupníctvu do už existujúceho procesnoprávneho vzťahu. S prihliadnutím na tento záver ústavný súd nemá pochybnosť o tom, že sťažovateľ môže relevantne namietat porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj pre štádium konania, ktoré predchádzalo prípadnému rozhodnutiu o zmene účastníka konania v súvislosti s procesným nástupníctvom v rámci dedičského konania (m. m. III. ÚS 74/2018, I. ÚS 304/2021).

5. Ústavný súd nerieši otázku okruhu účastníkov konania pred všeobecným súdom. Vzhľadom na príbuzenský pomer označených sťažovateľov (bod 3 odôvodnenia nálezu) k ich predchodcom ako účastníkom konania (z ktorého možno indikovať možné procesné nástupníctvo) však vzniká priesťah samotnou okolnosťou, že okresný súd dosiaľ o otázke pokračovania v konaní nerozhodol.

II.

Argumentácia sťažovateľov

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľov, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu ich označených práv, pretože aj keď na základe výzvy okresného súdu mu obratom 27. októbra 2019 zaslali podrobné vyčíslenie trov konania s prílohami, okresný súd o ich výške dosiaľ nerozhodol. Sťažovatelia uvádzajú, že *„rozhodovanie o trovách konania je síce druhotnou otázkou vo vzťahu k meritu veci, avšak bez takéhoto rozhodnutia nemožno hovoriť o nastolení stavu právnej istoty strán v konaní a definitívnom ukončení súdneho sporu. Navyše prípad sťažovateľov prebieha na súde, od podania žaloby dňa 15.6.2015, 6 rokov a 1 mesiac, z čoho takmer dva roky trvá rozhodnutie v právne jednoduchej otázke stanovenia výšky trov konania. Počet úkonov právnej služby, ktoré boli v priebehu 4 roky trvajúceho súdneho sporu vykonané, samo o sebe nemožno považovať za zložitosť veci.“*. Uvedené skutočnosti podľa sťažovateľov odôvodňujú priznanie finančného zadosťučinenia za priesťahy a nečinnosť okresného súdu vo výške 200 eur pre každého z nich ako nemajetkovej ujmy za to, že nemali v primeranom čase k dispozícii rozhodnutie, na základe ktorého by sa mohli domáhať reálnej náhrady trov, ktoré v priebehu súdneho konania vynaložili. Napriek úspechu v náročnom spore stále trvá ich frustrácia z toho, že im súd neposkytol úplnú satisfakciu vydaním rozhodnutia, na základe ktorého im žalovaní preplatia trovy konania.

7. Vzhľadom na uvedené sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd o ich ústavnej sťažnosti rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie nimi označených práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní, prikáže okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných priesťahov, prizná každému z nich finančné zadosťučinenie v sume 200 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

8. Ústavný súd vyzval predsedu okresného súdu na vyjadrenie sa k podanej ústavnej sťažnosti. V podaní okresného súdu z 1. marca 2022 predseda okresného súdu uviedol chronologický prehľad úkonov v časti rozhodovania o trovách konania v napadnutom konaní. Zároveň konštatoval, že *„k nekonaniu vo veci došlo od 23.04.2021, kedy nadobudlo právoplatnosť uznesenie o pokračovaní s dedičmi, kde bol ustálený okruh účastníkov až do 30.10.2021, kedy príslušný vyšší súdny úradník vzhľadom na nadmernú zaťaženosť nerozhodol o trovách konania. Dňa 08.11.2021 nastúpil do senátu nový vyšší súdny úradník, ktorý po oboznámení sa so všetkými spismi o tomto nároku právneho zástupcu do 16.12.2021 nerozhodol, t. j. kým bol spis predložený na Ústavný súd SR. Tiež podotýkame, že dňa 31.03.2021 zomrel žalobca 5/ [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. Taktiež podľa udania právnej zástupkyne zomrel žalobca 4/ [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]. Je pravdou, že o výške*

náhrad trov konania nebolo rozhodnuté dlhšiu dobu a to od 23.04.2021, kedy nadobudlo právoplatnosť uznesenie o pokračovaní s dedičmi do 16.12.2021, kedy bol spis predložený na Ústavný súd SR, čo bolo spôsobené zmenou vyšších súdnych úradníkov v senáte, ktorému vec napadla a je potrebné poukázať na pomerne zložitý spôsob výpočtu týchto trov vzhľadom na okruh strán sporu a počet úkonov a tiež v súvislosti s tým poukázať na nadmernú záťaženosť vyšších súdnych úradníkov. Keďže ide o rozhodnutie o trovách konania, ktoré je akcesorické k rozhodnutiu o merite veci a od vyčíslenia neuplynula ešte doba troch rokov navrhujeme aby Ústavný súd sťažovateľom finančné zadostučinenie nepriznal...“.

III.2. Replika sťažovateľov:

9. Vyjadrenie okresného súdu doručil ústavný súd sťažovateľom, ktorí vo svojom vyjadrení v podstatnom uviedli, že „súd ani potom, ako si z vlastného šetrenia urobil záver o cene nehnuteľností, ako hodnote veci pre ustálenie výšky náhrady trov konania na odmene advokáta, o výške trov nerozhodol. Takto jeho nečinnosť trvá už od októbra (?) 2020 až do marca 2022, nakoľko ani k dnešnému dňu rozhodnutie vydané nebolo. Žalovaný ██████████ zomrel ██████████, teda takmer rok po vyčíslení trov konania a 2 mesiace potom, ako mali byť žalovaní vyzvaní na vyjadrenie sa k hodnote veci. Pôvodní žalobcovia zomreli ██████████ a ██████████, teda po právoplatnom skončení konania v merite veci a po doručení vyčíslenia trov konania na súd. Nemožno teda súhlasiť s vecnou správnosťou konštatovania okresného súdu, že k nečinnosti došlo len v období od 23.4.2021 do októbra 2021. Sťažovatelia sú toho názoru, že počas celého obdobia rozhodovania o trovách je viacero neprimerane dlhých časových úsekov nečinnosti súdu (11 mesiacov od doručenia vyúčtovania po zisťovanie relevantných podkladov k hodnote veci, 11 mesiacov od právoplatnosti uznesenia o ustálení okruh účastníkov konania od apríla 2021 do marca 2022). Aj potreba rozhodovania o zmene účastníkov konania v dôsledku ich úmrtia, a z toho plynúci čas potrebný na dodržanie lehôt, súvisí s nečinnosťou súdu, pretože práve v jej dôsledku a v dôsledku plynutia času došlo aj k úmrtiam účastníkov, ktorí už boli vyššieho veku. ...Pokiaľ sťažovatelia žiadajú zadostučinenie vo výške 200,-€ za prietahy trvajúce viac ako 28 mesiacov, vnímajú svoju požiadavku ako súladnú s rozhodovacou praxou ústavného súdu v obdobných veciach“.

10. Ústavný súd v zmysle § 58 ods. 3 prvej vety zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že na základe podaní účastníkov a spisu predloženého ústavnému súdu je zřejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť [napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08] a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

12. Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

13. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so svojou žiadosťou.

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľov.

15. Ústavný súd si pre účely predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti vyžiadal súdny spis, z ktorého obsahu vyplýva nasledujúca chronológia procesných úkonov uskutočnených v rámci súdneho konania, a to od vyhlásenia rozsudku okresného súdu 9. februára 2018:

- 9. februára 2018 bol vyhlásený rozsudok okresného súdu (sudkyňou JUDr. Kristinou Glezgovou), ktorým súd určil, že nehnuteľnosť je podielovým spoluvlastníctvom sťažovateľov [žalobcov v 1. až 7. rade (výrok I právoplatný 25. júla 2019)], vzájomnú žalobu sťažovateľa v 2. rade vylúčil na samostatné konanie (výrok II právoplatný 25. júla 2019), žalovaných v 1. až 3. rade zaviazal nahradiť sťažovateľom trovy konania v plnej výške a žalovaných 1. až 3. rade zaviazal zaplatiť trovy štátu (výroky III až V); proti výroku o určení vlastníckeho práva a povinnosti nahradiť sťažovateľom trovy konania v plnej výške a štátu jeho trovy podal odvolanie žalovaný v 2. rade;
- 13. júna 2019 bol vyhlásený rozsudok odvolacieho súdu, ktorý potvrdil výrok o určení vlastníckeho práva; vo zvyšku rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (právoplatný 25. júla 2019);
- 19. septembra 2019 vydal okresný súd uznesenie, ktorým sťažovateľom (žalobcom v 1. až 7. rade) priznal v rozsahu 100 % spoločne a nerozdielne proti žalovaným v 1. až 3. rade náhradu trov konania tak, že nahradia každý z nich po $\frac{1}{3}$ priznaných trov (právoplatné 11. októbra 2019);
- 16. októbra 2019 vyzval okresný súd sťažovateľov (žalobcov v 1. až 7. rade) na vyčíslenie trov konania (doručené ich právnej zástupkyňi 18. októbra 2019);
- 27. októbra 2019 bolo okresnému súdu doručené vyčíslenie trov konania s prílohami;

- 25. mája 2020 vydal okresný súd opravné uznesenie, ktorým opravil výrok I rozsudku okresného súdu z 8. januára 2018 (právoplatné 29. mája 2020);
- 27. júla 2020 vyzval okresný súd žalovaných na oznámenie, či súhlasia so sťažovateľmi uvádzanou hodnotou sporu vo výške 14 066,80 eur ku dňu podania žaloby;
- 20. augusta 2020 doručil okresnému súdu vyjadrenie žalovaný v 2. rade a vyjadril svoj nesúhlas;
- 17. septembra 2020 vyzval okresný súd realitné kancelárie v Lučenci na súčinnosť, a to oznámením všeobecnej hodnoty nehnuteľností v roku 2015 ku dňu podania žaloby v danej lokalite;
- 15. októbra 2020 urgoval okresný súd výzvu realitným kanceláriám;
- 16. októbra 2020 doručila realitná kancelária okresnému súdu vyjadrenie, že pre účely súdnych konaní odhad trhovej ceny neposkytuje;
- 16. novembra 2020 bolo vydané opatrenie predsedu okresného súdu o prerozdelení vecí náhodným výberom, pretože zákonná sudkyňa bola 13. novembra 2020 odvolaná z funkcie sudkyne;
- 30. novembra 2020 bol spis pridelený zákonnej sudkyňi JUDr. Jaroslave Gederovej;
- 3. decembra 2020 bolo vydané uznesenie o vylúčení zákonnej sudkyne z prejednávania a rozhodovania vecí (právna zástupkyňa sťažovateľov proti nej podala žalobu o ochranu osobnosti a dobrej povesti);
- 26. januára 2021 doručoval okresný súd dedičom po žalovanom v 1. rade uznesenie okresného súdu č. k. 14 D 786/2020-54 z 27. novembra 2020 (právoplatné 27. novembra 2020), ktorým určil všeobecnú hodnotu majetku poručiteľa (žalovaného v 1. rade) a schválil dohodu dedičov o vyporiadaní dedičstva;
- 9. februára 2021 bol spis pridelený zákonnému sudcovi Mgr. Petrovi Strakovi;
- 23. marca 2021 vydal okresný súd uznesenie, že v konaní pokračuje s dedičmi žalovaného v 1. rade (právoplatné 23. apríla 2021);
- 20. decembra 2022 bol spis okresného súdu doručený ústavnému súdu a zaslaný späť mu bol 9. februára 2022.

16. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť vecí, ústavný súd konštatuje, že konanie vedené pred okresným súdom pod sp. zn. 21 C 80/2015 bolo v čase podania ústavnej sťažnosti sťažovateľov v merite vecí právoplatne skončené, a to 25. júla 2019 (právoplatnosťou rozsudku odvolacieho súdu), a aktuálne prebieha len vo fáze týkajúcej sa rozhodovania o náhrade trov konania. Keďže všeobecný súd rozhoduje o náhrade trov konania podľa vopred ustanovených zásad a podľa úkonov, ktoré boli v konaní vykonané účastníkmi (resp. stranami sporu) a ich právnymi zástupcami, ústavný súd postup pri rozhodovaní o náhrade týchto trov nepovažuje za právne zložitý. Skutkovo musí v každom prípade vychádzať len z obsahu spisu. Na základe uvedeného rozhodovanie o náhrade trov konania zásadne nemožno považovať za postup všeobecného súdu, ktorý by vykazoval osobitnú náročnosť.

17. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd posudzoval priebeh napadnutého konania, bolo správanie sťažovateľov ako účastníkov konania. Ústavný súd nezistil skutočnosti, ktoré by nasvedčovali vzniku zbytočných prietáhov zo strany sťažovateľov.

18. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní.

19. Ústavný súd považuje za dôležité najskôr poukázať na judikatúru ESĽP, konkrétne na jeho rozsudok v prípade Čičmanec proti Slovenskej republike (rozsudok z 28. 6. 2016 k sťažnosti č. 65302/11), ktorým ESĽP rozhodol okrem iného aj o tom, že dĺžka konania napadnutého sťažnosťou nespĺňala požiadavku primeranej lehoty podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (a to aj napriek skutočnosti, že toto konanie v čase podania ústavnej sťažnosti prebiehalo podobne ako v tomto prípade už len vo fáze týkajúcej sa trov konania). V bode 50 uvedeného rozsudku ESĽP konštatoval, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo zahŕňa teda aj fázu konania týkajúcu sa trov) boli rozhodnuté v primeranej lehote.

20. Predmetom námietok sťažovateľov v ústavnej sťažnosti je vznik prietáhov vo fáze rozhodovania o trovách konania, konkrétne vo fáze ich vyčíslenia, teda po tom, ako im bol 11. októbra 2019 právoplatne priznaný plný nárok na ich náhradu, a preto ústavný súd v súvislosti s možným vznikom prietáhov v konaní hodnotil postup okresného súdu v tejto sťažovateľmi napádanej fáze.

21. Z obsahu zapožičaného spisu vyplynulo, že okresný súd od októbra 2019, keď mu bolo sťažovateľmi predložené vyčíslenie trov konania, o ich výške dosiaľ nerozhodol, a to ani neprávoplatne. V priebehu roka 2020 vykonal okresný súd úkony smerujúce k ohodnoteniu predmetu sporu (ceny nehnuteľnosti), od ktorého sa odvíjala hodnota právneho úkonu. Koncom roka 2020 došlo k zmene zákonného sudcu vo veci sťažovateľov, následne aj k vylúčeniu novoustanovenej zákonnej sudkyne a určeniu nového zákonného sudcu, čo určite neprispelo k urýchleniu konania. V dôsledku smrti žalovaného v 1. rade okresný súd uznesením z 23. marca 2021 rozhodol o pokračovaní v konaní s jeho dedičmi, avšak od uvedeného momentu je okresný súd úplne nečinný, čo predstavuje takmer 12-mesačný zbytočný prietah vo fáze rozhodovania o vyčíslení trov konania. V tejto súvislosti je potrebné podotknúť, že v sťažovateľmi napadnutej fáze konania došlo aj k úmrtiu dvoch žalobcov (15. decembra 2019 a 31. marca 2021), avšak k vydaniu uznesenia o pokračovaní v konaní s ich dedičmi ešte nedošlo, v dôsledku čoho je možné očakávať, že rozhodovanie o vyčíslení trov konania sa predĺži.

22. Ústavný súd pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu, resp. zamestnanca súdu konajúceho vo veci. Pri posudzovaní odôvodnenosti ústavnej sťažnosti preto ústavný súd nemohol prihliadnuť na dlhodobú nadmernú zaťaženosť, na ktorú poukazoval predseda okresného súdu. Prietahy v konaní nemožno ospravedlniť všeobecne známou preťaženosťou sudcov ani množstvom procesných úkonov sudcu; je totiž vecou štátu, aby organizoval svoje súdnictvo tak, aby princípy súdnictva zakotvené v ústave i v dohovore boli rešpektované, a prípadné nedostatky v tomto smere nemôžu ísť na ťarchu občanov, ktorí od súdu právom očakávajú ochranu svojich práv v primeranej dobe. Nedostatočné

personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa na tento účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (m. m. IV. ÚS 337/2018).

23. Po komplexnom posúdení všetkých okolností daného prípadu z hľadiska skutkovej a právnej náročnosti vecí, správania sťažovateľov, postupu okresného súdu poznamenaného nečinnosťou ústavný súd dospel k záveru, že v postupe okresného súdu došlo k zbytočným prieťahom v napadnutom konaní, a preto rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

24. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

25. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd v napadnutom súdnom konaní zistil porušenie označeného základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku nálezu) a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia nachádzajú, keďže napadnuté konanie okresného súdu vo fáze vyčíslenia trov konania nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti ešte právoplatne skončené (a to ani neprávoplatne).

IV.1. Primerané finančné zadost'učinenie:

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

27. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal.

27.1. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

28. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (I. ÚS 15/02, III. ÚS 10/02, III. ÚS 17/02, I. ÚS 257/08, III. ÚS 45/2012, IV. ÚS 132/2012, I. ÚS 70/2012).

29. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

30. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä dĺžku napadnutého konania vo fáze vyčísľovania trov konania a obdobie nečinnosti okresného súdu (body 20 a 21 odôvodnenia nálezu), ako aj so zreteľom na predmet napadnutého konania a správanie sťažovateľov a vychádzajúc zo

svojej judikatúry, ústavný súd považoval sumu 200 eur pre každého zo sťažovateľov za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

31. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Právna zástupkyňa sťažovateľov si uplatnila nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby pri zastupovaní ôsmich osôb, ktoré vyčíslila sumou 1 471,18 eur.

32. V zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi.

33. Úhradu trov konania priznal ústavný súd sťažovateľom v rozsahu za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) vykonané v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 vyhlášky.

34. Tarifná odmena za jeden úkon právnej služby v roku 2021 predstavuje sumu 181,17 eur a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) sumu 10,87 eur. Náhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2021 pri zastupovaní ôsmich osôb $[(8 \times 90,59 \text{ eur}) \times 2]$ spolu s režijným paušálom $(2 \times 10,87 \text{ eur})$ predstavuje celkom sumu 1 471,18 eur (bod 4 výroku nálezu). Náhradu za tretí úkon právnej služby – vyjadrenie zo 7. marca 2022 ústavný súd sťažovateľom nepriznal, pretože obsah doručeného vyjadrenia nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci.

35. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

36. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. marca 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu